

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daff@dafyom.ico.il

מנחות דף מ' ע"א

סדין של פשתן, מה דינו בציצית? [תד"ה סדין].

אליבא דבית שמאי	אליבא דבית הלל	
לשיטת רש"י ¹	פטור מתכלת וחייב בלבן	חייב בתכלת
לשיטת רבינו תם ²	פטור לגמרי	חייב בתכלת

מה היא סברת ר' אליעזר ב"ר צדוק, ורבי, לפי ב' הלשונות ברש"י.

ללישנא קמא	סברת ר' אליעזר ב"ר צדוק	סברת רבי
ללישנא אחרינא	כב"ש שאסור בציצית מדאורייתא	כבית הלל
	דרך תמיהה איכא אבל איסור אין	מיישב שגם ב"ש ס"ל הכי ³

לריש לקיש: שאמר אם אתה יכול לקיים שניהם וכו', מתי הותרו כלאים בציצית? [תד"ה כיון⁴]

לתי' א' בתוס' ⁵	חוטי תכלת בטלית של פשתן	חוטי פשתן בטלית של צמר
לתי' ב' בתוס'	מותר ⁶	מותר מחמת מיגו
	מותר	אסור מדרבנן ⁷

¹ רש"י מפרש שטעמם של ב"ש הוא משום שהם אינם דורשים סמוכים, ואין כלאים מותרים בציצית, ולפי"ז פירש בתשובה שאיה"נ כל מה שהוא פטור הוא מתכלת אולם בלבן הוא חייב.

² תוס' הרבו להקשות על רש"י, דהרי לכו"ע דרשין סמוכין במשנה תורה, ועוד דבכל דוכתא אמרין שכלאים מותרים בציצית, ועוד שדוחק לומר שהמלאך שאמר לרב קטינא סדינא בקייטא וכו' ציצית מה תהא עליה, שהכוונה רק על תכלת ולא על ציצית ממש. ולכן פירש ר"ת שגם ב"ש מודים שמדאורייתא חייב בתכלת דדרשין סמוכים להתיר כלאים בציצית, אלא רק רבנן גזרו בסדין לגמרי אפי' בלבן מכל הטעמים המבוארים בסוגיא. ולפי"ז לשון פטור הוא בדוקא [ולא צריך לדוחק רש"י למה לא נקט אוסרים]. וכן נקט בדוקא סדין. [ומובן גם למה לא נקט גם בטלית של צמר לומר שלא יעשה בה ציצית של פשתן].

³ כן פירש רש"י להדיא בד"ה ל"א, וז"ל: אמר רבי א"כ דליכא איסורא מפני מה אסרוה ב"ש וכו', והיינו שמתוך קושיית ר"א ב"ר צדוק פירש רבי שאין הטעם משום איסור כלאים אלא משום גזירה אטו בני אדם שאינם בקיאים. והעירו בתד"ה אמר, שזה מתאים יותר עם פירוש רבינו תם הנ"ל, ורש"י לשיטתו היה צריך לפרש שרבי בא לישב למה העולם מתמיה על המטיל תכלת בסדין, ומיישב שמשום הגזירה דרבנן הוא מתמיה, אולם לעולם ב"ש ס"ל שאסור מדאורייתא.

⁴ התוס' לפנינו קצרו בדבריהם, אמנם האריכו בכתובות דף מ' ע"א ד"ה כגון, ועי' גם ביבמות דף ד' ע"ב ד"ה דאפי', ולפי"ז פירשנו כאן.

⁵ שתי', שמה שחוטי צמר מותרים בטלית של פשתן הוא בהדי תכלת, דכיון שבין כה נדחה בשביל תכלת יכול לתת גם חוטי לבן מצמר. ומגו שהותר ב' חוטי לבן של צמר בתוך טלית של פשתן (משום שהם בהדי תכלת) הי"נ ב' חוטי לבן של פשתן פוטרים בטלית צמר.

⁶ וכתבו תוס' בכתובות, שלומר שילבש דוקא טלית של צמר ויתן תכלת ולבן מצמר ולא יהיה כלאים, זה לא נקרא אפשר לקיים העשה בלי לדחות הלא תעשה, כיון שבסדין פשתן א"א לקיים.

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.co.il

מנחות דף מ' ע"ב

אליבא דר' שמעון דס"ל דלילה לאו זמן ציצית, מה דין ציצית באופנים דלהלן? [תד"ה משום].

בלילה	ביום	
לר"ת: חייבת ⁸ לירושלמי: פטורה ⁹	חייבת	כסות המיוחדת ליום
פטורה	לר"ת: פטורה ¹⁰	כסות המיוחדת ללילה

מלבוש שעשוי מבגד וכנפיו מעור או להיפך האם חייב בציצית?

עשוי מעור וכנפיו מבגד	עשוי מבגד וכנפיו מעור	
פטור	חייב	לרבא ור' זירא
חייב	פטור	לרב אחאי

הטיל ב' ציציות לטלית שכבר מוטל בה ד' ציציות, מה דינה?¹¹

בשעת ההטלה היה דעתו לבטל הראשונות	בשעת ההטלה היתה דעתו להוסיף	
פסולה	כשרה	לרבא ¹²
כשרה ¹³	כשרה	לרב פפא

⁷ ס"ל שרבנן גוזרים כיון שאפשר לקיים שניהם, אבל מדאורייתא הותר כלאים בציצית לגמרי גם באופן שאין תכלית [ששם הוא מותר משום עשה דוחה לא תעשה, ועיי' קרן אורה].

⁸ אמר ר"ת: דאע"ג דכסות יום בלילה חייב בכסות לילה פטורה אפי' ביום, בכו"א חשוב ציצית מצות עשה שהזמן גרמא, היות שסו"ס שהיום הוא גורם לחיוב המלבוש בציצית.

⁹ תוס' הקשו על דבריו ממשמעות הירושלמי, שר"ש שאמר שציצית היא מ"ע שהזמן גרמא, שהרי כסות לילה פטורה, ואמר ר' אילא שטעמם של רבנן שאם היתה טלית המיוחדת ליום וללילה חייבת, ע"כ. ומבואר מזה שר"ש ס"ל שאינה חייבת, וע"כ הטעם משום דס"ל שזמן הלילה פטור מציצית אפי' בכסות יום, וזה דלא כר"ת. וכן שיטת הרמב"ם ג"כ דלא כר"ת, וכמבואר בשו"ע או"ח סי' י"ח.

¹⁰ ולשיטת הירושלמי צריך להיות שיהיה חייב, והכי ס"ל לרמב"ם - דכסות לילה ביום חייבת.

¹¹ ומיירי שלבסוף פסק את הראשונות ונשארו רק האחרונות, דכל זמן שיש בה 8 ציציות לכו"ע היא פסולה.

¹² ס"ל שתעשה ולא מן העשוי פסול, אולם אם בתחילה כשהטילם נתכוין להוסיף הרי הוא עומד בהוספתו באיסור בל תוסיף, וא"א לחשוב את מעשהו כמעשה כלל בגלל איסור בל תוסיף, ונמצא שהמעשה נעשה רק כשיטול את הראשונות ולא קודם.

¹³ לכאורה ס"ל שאין חסרון של תעשה ולא מן העשוי [והאריכו בזה הראשונים], ולכן אפי' אם מתחילה היה דעתו לבטל את הראשונות ולא לעבור על בל תוסיף [והיינו שאינו רוצה ללבושם עד

חוכן ע"י כולל עין הדר

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.co.il
